

ERMENEK İLÇESİNDE KIRSAL TURİZM POTANSİYELİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ VE STRATEJİLERİN TANIMLANMASI

Neslihan SERDAROĞLU SAĞ^{a1}, Esra YALDIZ^{a2}

Sorumlu Yazar: Neslihan Serdaroğlu Sağ; E-mail: nssag@ktun.edu.tr

Özet

Turizm, dünyanın en büyük ve en popüler hizmet endüstrisidir. Özellikle son yıllarda teknolojik gelişme, sosyal ve mekânsal değişimlerin etkisi ile turizm talepleri değişmektedir., Metropollerden, temiz hava, temiz çevre, doğal ve kültürel değerleri korunan kırsal alanlara yönelik de farklı bir turizm alternatifi olarak değerlendirilmektedir. Bu eğilim kırsal turizme yönelik taleplerin artmasına neden olmaktadır. Kırsal turizm gelişiminde, farklılıklarını sunabilen kırsal turizm destinasyonları anahtar bir konumda yer almaktadır. Bu bağlamda çalışma, Karaman'ın Ermenek ilçesindeki kırsal turizm potansiyelinin değerlendirilmesini ve rehber stratejilerin tanımlanmasını amaçlamaktadır. Ermenek, birçok turizm alternatifinin gelişebileceği doğal, tarihi ve kültürel değerleri ile ulusal düzeyde önemi olan bir yerleşme olması nedeniyle incelenmiştir. Çalışmanın materyalleri, tez, kitap, dergi, internet ve online veri tabanı taramaları, planlama kararları, 1. Ermenek Kültür ve Turizm Çalıştay sonuçları ve saha araştırmasından edinilen bilgi ve dokümanlardır. Ermenek kırsal turizm potansiyeli SWOT analizi kullanılarak değerlendirilmiştir. Bulgu ve tartışma sonuçları, Ermenek'in ulusal ve bölgesel bir kırsal turizm destinasyonu olabileceğini ortaya koymuştur.

Anahtar Kelimeler

Kırsal turizm
Kırsal turizm destinasyonu
Ermenek
SWOT

ASSESSMENT OF THE RURAL TOURISM POTENTIAL IN ERMENEK DISTRICT AND DEFINITION OF THE RELEVANT STRATEGIES

Abstract

Tourism is the largest and most popular service industry in the world. Touristic demands have recently changed with the impact of technological, social and spatial alterations. Move from metropolises to rural areas, whose fresh air, clean environment and natural and cultural values are protected, has occurred as an alternative touristic activity. Such a transition has increased the number of demands for rural tourism. Destinations of rural tourism that can present their differences play a key role in the development of rural tourism. This study aims to assess the rural tourism potential in Ermenek, Karaman, Turkey and to define the guiding strategies in this regard. Ermenek has been studied as a nationally important settlement due to of its natural, historical and cultural values, where many tourism alternatives can be developed. The materials of this study include theses, books, journals, articles, online database reviews, planning decisions, conclusions of 1st Cultural and Touristic Workshop held in Ermenek, and information and documents obtained from the field research. The rural tourism potential in Ermenek was assessed by performing the SWOT analysis. The results and conclusions of the discussion indicate that Ermenek can be a national and regional destination for rural tourism.

Keywords

Rural tourism
Rural tourism destinations
Ermenek
SWOT

^a Konya Teknik Üniversitesi Mimarlık ve Tasarım Fakültesi, Şehir ve Bölge Planlama Bölümü, Konya; ¹ORCID: 000-0001-8002-4499

^b Necmettin Erbakan Üniversitesi Mühendislik ve Mimarlık Fakültesi, Mimarlık Bölümü, Konya ²ORCID: 0000-0001-6295-0157

Makale Bilgisi: Araştırma Makalesi Başvuru: 17.07.2020; Düzeltme: 04.09.2020; Kabul: 14.09.2019; Çevrimiçi yayın: 25.12.2020

Atf için: Serdaroğlu Sağ, N., Yaldız, E. (2020). Ermenek İlçesinde Kırsal Turizm Potansiyelinin Değerlendirilmesi ve Stratejilerin Tanımlanması, ATA Planlama ve Tasarım Dergisi, 4:2, 45-62.

© 2017 ATA PTĐ, Tüm Hakları Saklıdır

1. GİRİŞ

Turizm, sürdürülebilirlik, küreselleşme, ön plana çıkma yarışı ve marka oluşturma kavramları ile ekonomik kalkınma sürecinde öncelikli bir sektör haline gelerek hızlı bir değişim sürecine girmiştir. Günümüzde tüm dünyada çevresel kaynaklara daha saygılı bir şekilde çevreyi kullanarak sürdürülebilirliği sağlamayı amaçlayan turizm türleri gündemdedir (Ovalı Kısa, 2007). İletişim ve ulaşım olanakları geliştikçe, insanlar yaşadıkları kentlerden kaçmanın pratik ve ekonomik yollarını araştırabilmekte; kentten ve sanayi merkezlerinden uzaklaşarak doğaya yaklaşmanın yollarını bulabilmektedirler. Bu sebeple turizm sektörü bir yandan ekolojik dengeleri koruyarak gelecek nesilleri gözetken bununla birlikte toplumsal değerleri öne çıkaran ve bölgesel gelir artışını hedefleyen kırsal turizme yönelirken; diğer taraftan turizm pazarında markalaşabilecek değerlere sahip bölgeleri destinasyon olarak tanımlama arayışındadır (Karafaki Çetinkaya ve Yazgan, 2012; Ovalı Kısa ve Tachir, 2015).

Son dönemlerde kırsal turizm konusundaki çalışmalar irdelendiğinde bağlama özgü değişkenleri kullanma eğiliminde olduğu ve seyahat motivasyonu konularına ağırlık verildiği görülmüştür (Adeyinka-Ojo vd., 2014; Barke, 2004; Blain vd., 2005; Dwyer ve Kim, 2003; Garrod vd., 2006; Gopal vd., Hall, 2004; 2008; Komppula, 2014; Ovalı Kısa ve Tachir, 2015; Pesonen vd., 2011; Petrović vd., 2018; Saxena ve Ilbery, 2008; Taşçı, 2011; UNWTO, 2013; Wang ve Fesenmaier, 2007; Wilson vd., 2001). Bu çalışmalara ilave olarak turizm destinasyonlarının itme ve çekme motivasyonları ve turizmde müşteri değerinin analiz edildiği çeşitli araştırmalar da bulunmaktadır (Komppula, 2014). Yakın zamanda yapılan kırsal turizm çalışmaları, bağlama özgü değişkenleri kullanma eğiliminde olup özellikle seyahat motivasyonuna yönelik araştırmalardan gelen öğeleri destinasyon nitelikleriyle birleştirmektedirler (Pesonen vd. 2011). Ayrıca turizm literatüründe çekme ve itme motivasyonları ile kırsal turizm arasındaki ilişkiyi inceleyen bazı çalışmalar da vardır (Dwyer ve Kim, 2003; Pesonen vd., 2011). Belirli bir destinasyonu etkin bir şekilde pazarlamak için itme ve çekme motivasyonlarını ve aralarındaki ilişkiyi inceleyen araştırmalar da bulunmaktadır (Pesonen vd, 2011). Genel olarak

incelenen çalışmalar ışığında, bu çalışmada da seyahat motivasyonu ve müşteri değerine ilişkin önceki bulgular itici güç olarak, kırsal turizm bağlamındaki çalışmalar ise çekici güç olarak değerlendirilmiştir.

Kırsal turizm gelişiminin ilerlemesi ile ilgili en kapsamlı çalışma Wilson vd. (2001) tarafından yapılan ve kırsal toplulukların turizmi ve girişimcilik fırsatlarını başarılı bir şekilde geliştirmelerine yardımcı olan faktörleri inceleyen çalışmadır. Bu çalışmanın bulguları, bir toplumun turizme yaklaşımının ve kırsal turizm destinasyonlarının geliştirilmesi ve pazarlanmasında girişimcilerin rolünün önemini net bir şekilde ortaya koymaktadır. Wilson vd. (2001), kırsal turizm gelişimini, yerel hükümet ve küçük işletmelerin katılımıyla, dış firmalara ve şirketlere bağlı olmak zorunda olmayan bir yerel faaliyet olarak görmektedir. Bu topluluk yaklaşımı içinde kırsal turizm girişimcilerinin katkısını çok önemli görmektedir. Dwyer ve Kim (2003) çalışmalarında destinasyonlara ilişkin operasyonel rekabet ortamında kırsal destinasyonların geliştirilmesinin önemine üç hedef çerçevesinde değinmektedir. İlk hedef firmaların ve kuruluşların rekabetçi ortamı olarak iyi toplum liderliği, yerel yönetimlerin desteklenmesi ve katılımı, turizmin gelişmesi için yeterli fon, iyi kongre ve ziyaretçi büroları ve turizm için yaygın toplum desteğinin varlığıdır. İkinci hedef, iş birliği de dâhil olmak üzere destinasyonlardaki firma ve kuruluşların stratejileri, turizm paketinin stratejik planlaması, iş adamları ve yerel liderler arasındaki koordinasyon ve iş birliğinin sağlanması, kırsal turizm girişimcileri arasındaki koordinasyon ve iş birliğinin sağlanmasıdır. Üçüncü hedef ise hedef firmaların ve kuruluşların yetenekleridir.

Hall (2004), güneydoğu Avrupa'da kırsal turizmin rolü ve gelişimini çevreleyen güncel konuları, Barke (2004) ise İspanya'daki kırsal turizm tesislerindeki hızlı büyümeyi değerlendirmişlerdir. Garrod vd. (2006), kırsal turizm üretim sisteminin bütüncül bir şekilde anlaşılmasını sağlayan, kırsal sermaye kavramına odaklanan çalışmalarında kırsal turizmin gelişimine yönelik örneklere değinmişlerdir. "Kırsalın dokusu, kırsal turizmin can damarıdır" görüşü ile yukarıda bahsedilen kırsal kaynaklara ilişkin çeşitli unsurları kırsal turizm işletmeleri için vazgeçilmez bir kırsal

sermaye olarak adlandırmaktadırlar. Dolayısıyla yazarlar, bu varlıkların yönetiminde sürdürülebilir, bütünsel ve işbirlikçi bir yaklaşıma vurgu yapmaktadırlar. Saxena ve Ilbery (2008) agro-turizmi geliştirmeyi amaçlayan bir proje üzerinde örnek incelemesi gerçekleştirmişlerdir. Kırsal turizm hedef aktör ağlarının, belirli bölgelerde gömülü olduklarını vurgularken *yerel gömme* terimini kullanmaktadırlar. Kırsal turizmde kaynaklar ve faaliyetler sadece mekânla bağlantılı değildir, aynı zamanda belirli sosyo-kültürel bağlamın da bu mekânların oluşumunda etkisi olduğunu, bunların ortaya çıkarılması ve korunarak geliştirilmesi gerektiğini vurgulamışlardır.

Kırsal alanlarda, yer alan küçük işletmeler ve girişimciler, bölgeyi cazip hale getirerek turizm faaliyetlerinin temelini oluştururken (Hall, 2004), iş birliği ve işletmeler ile girişimci ve turizm ağları önemli konular haline gelmektedir (Wang ve Fesenmaier, 2007). Turizm endüstrisi büyümeye devam ettikçe, destinasyonun pazarlanması ve yönetimi küresel olarak giderek daha rekabetçi hale gelmektedir (Tasçı, 2011; UNWTO, 2013). Komppula (2014), girişimcilerin destinasyon gelişimindeki rolünü vurgulamış ve yerel makamların rolünün, turizm gelişimi ve tanıtımı için bilgi ve teknik yardım sağlamak olduğunu belirtmiştir. Petrovi'c vd.'e (2018) göre, kırsal alanlarda uygulanan turizm gelişiminde sakinlerin destekleri kilit rol oynamaktadır. Özellikle kırsalda turizm gelişiminin sürdürülebilir olması için sakinlerin/yerel halkın güven, benimseme ve istekli olmaları gerekmektedir. Kırsal turizm ve destinasyon gelişiminde kilit paydaşların ve aktörlerin hedefe dahil olmasını gerektiren stratejik planlamanın önemi de yadsınamaz (Hall, 2004; Komppula, 2014; Petrovi'c vd., 2018; Wang ve Fesenmaier, 2007).

Kırsal turizm bağlamında destinasyonun geliştirilebilmesi için, yönetim ve pazarlama organizasyonu çerçevesinde rollerin tanımlanması, olumlu ve olumsuz yönlerin değerlendirilmesi ve planlama çalışmalarının yapılması gereklidir. Destinasyon rekabet gücü, turistlerin ilgisini çekme, hedef turistin kapsamını ve turist projeksiyonunu tatmin etme yeteneği ile doğrudan ilişkilidir.

Destinasyon rekabet gücü diğer destinasyonlarda sunulanlardan daha iyi performans gösteren mal ve hizmetleri sunma yeteneği ile hissedilir hale gelebilmektedir (Dwyer ve Kim, 2003). Destinasyon rekabet gücü aynı zamanda bölge sakinlerinin uzun vadeli ekonomik refahı ile de ilişkilidir. Rekabetin nihai hedefi, sakinlerin gerçek gelirini korumak ve arttırmaktır (Dwyer ve Kim, 2003; Komppula, 2014). Sharpley (1997) çalışmasında, kırsal turizmin büyümesini, gelişmesini, kırsal turizme olan talebi ve turizm endüstrisini ayrı bir sektör olarak ele almakta; kırsal alanların sosyo-ekonomik gelişimi ve yenilenmesinde turizmin rolünü ve potansiyelini incelemektedir. Kırsal turizmin pazarlanması, planlanması ve yönetimini inceleyen çalışmada mevcut ve gelecekteki yönetim, sürdürülebilirlik, ulaşım ve kentleşme gibi kavramların kırsal toplum üzerindeki etkileri de ele alınmaktadır.

Bu literatür araştırmaları, kırsal turizm gelişiminin yerel mekânsal ve sosyal potansiyellerin değerlendirilmesi, yerel iş olanaklarının gelişimine odaklanmaktadır. Girişimcilerin ve turistlerin kırsal alanlara çekilmesi, bu alanlarda farklı turizm alternatiflerine ilişkin olanakların değerlendirilmesi konusu önemle vurgulanmaktadır. Bunlara ilave olarak kaynakların korunarak sürdürülebilir yönde geliştirilmesi, tanıtım ve pazarlama, destinasyon yönetimi ve katılım bağlamında da daha geniş kapsamda ele alınarak bütüncül bir planlama yapılması gerektiği ifade edilmektedir. Bu kapsamda çalışmada öncelikle kırsal turizm kavramını ve turizm destinasyonu olabilmek için gereklilikleri planlama ve mimari ile ilişkisi perspektifinden değerlendiren bir kavramsal altyapı oluşturularak, kırsal bir yerleşmede turizm potansiyeline yönelik değerlendirmeler yapılmıştır.

Bu bakış açısı doğrultusunda, birçok turizm alternatifinin gelişebileceği doğal, tarihi ve kültürel değerleri ile ulusal düzeyde önemli değerlere sahip bir yerleşme olması nedeniyle Karaman'ın Ermenek ilçesinin kırsal turizm potansiyelinin değerlendirilmesi ve rehber stratejilerin tanımlanması amaçlanmaktadır. Çalışma kapsamında Ermenek yerleşimi ve çevresinde kırsal turizm kapsamında alternatifler sağlayan olanaklar ele alınarak, kentin kırsal

turizm potansiyeli SWOT analizi kullanılarak değerlendirilmiştir.

2. KIRSAL TURİZM VE KIRSAL TURİZM DESTİNASYONU

Kırsal turizm çeşitli yoğunluklarda ve yöreye göre değişebilen farklı özelliklere sahip ayrı bir faaliyet alanı olarak tanımlanmaktadır (Lane, 1994). Yeni ekonomik fırsatlar sunarak, kültürel, sosyal ve ekonomik faaliyetlerde bulunmak için yeni motivasyonların (Sharpley, 2002) sağlandığı, yere ve yöreye özgü oluşan bir turizm biçimidir. Bu sebeple yerel üretimler, yerli halkın yaşamı, yerel kimlik, kültürel miras - geleneksel etkinlik ve değerler-, kırsal doğal cazibe ve turistik konaklama tesisleri ile güçlü bir şekilde ilişkilidir. Turistik alanların ve doğal yaşamın devamını deneyimlemek isteyen farklı turist kitlesinin turizm tercihlerinde, korunan, özgünlüğü, erişilebilirliği ve farklılıkları olan kırsal alanlar büyük ilgi gören bir alternatif durumundadır. Çevre konusuna hassasiyetle yaklaşan ve farklılaşan destinasyonlar sektörün büyümesinin ana etmenlerinden biridir. Kırsal turizm, özellikle kentsel faaliyetlerin dışında yer almayı (örneğin alışveriş) amaçlayan kırsal bir ortamda, şehir ve turizm merkezleri dışında bir yere en az bir gecelik boş zaman gezisi olarak tanımlanabilir (Pesonen vd., 2011).

Kırsal kültür, sunulan ürünün önemli bir bileşeni olduğunda turizm kırsal olarak adlandırılır. Bu ürünün birincil faaliyet bileşenine bağlı olarak, kullanılan terimler tarımsal turizm, yeşil turizm, gastronomi, binicilik, denizcilik, çiftlik, dağ, köy, yayla, eko-turizm, avcılık, macera, tarihi/kültürel turizm vb.dir. Kırsal turizm genel olarak miras ve kültür turizmi, tarım turizmi ve eko turizm olarak üçe ayrılabilir (Gopal vd., 2008). Aralarında küçük farklılıklar olsa da bu faaliyetler kırsal alanlarda gerçekleştiği için hepsi birden kırsal turizm kavramı altında toplanabilmektedir. Bu turizm türünün başlangıç noktası belde, köy veya çiftlik gibi herhangi bir yerleşim birimi ile doğal çevredir. Kırsal alanların bir takım sportif etkinliklerin (kar veya çim kayağı, dağcılık, rafting, doğa yürüyüşü, bisikletli veya atlı geziler, yamaç paraşütü, balıkçılık vb.) uygulanmasına imkân tanınması sahip olunan bu potansiyelin turizm yoluyla değerlendirilmesini zorunlu kılmakta ve sonuçta geri kalmış kırsal yerleşim birimlerinin kalkınmasına yardımcı olmaktadır (Karafaki

Çetinkaya ve Yazgan, 2012). Kırsal turizm genellikle kırsal alan kaynağının bütünlüğünü korumak, kırsal ekonomiyi geliştirmek ve kırsal yaşam biçimlerini sürdürmek için bir araç olarak tanımlanmaktadır (Garrod vd., 2006). Küçük aile işletmeleri, yerel girişimcilerin desteklenmesi, tarımsal faaliyetlerin özendirilmesi gibi yaklaşımları içermektedir (Roberts ve Hall, 2001). Bu sebeple özellikle kırsal yerleşim bölgelerinde sürdürülebilirliğin sağlanabilmesi ve geleneksel -kültürel- oluşumların korunması adına kırsal turizm teşvik edilmesi gereken bir olgudur.

Kırsal kalkınma, yüksek kaliteli ve bölgeye özgü ürünlerin üretimi, doğanın korunması ve peyzaj yönetimi, tarımsal turizm ve kısa tedarik zincirlerinin geliştirilmesi gibi çok çeşitli yeni faaliyetlerden oluşmaktadır. Kırsal kalkınmada kırsal ekonominin ekolojik, ekonomik ve sosyal olarak sürdürülebilir bir biçime dönüştürülmesi, yerel halkın yaşam kalitesini artırmayı, yoksulluğu azaltmayı, ayrıca sosyal ve çevresel bozulmayı önlemeyi amaçlamaktadır (Petrovi'c vd., 2018).

Turizm sektöründe destinasyon, turistlerin çeşitli hizmetleri talep ettikleri turizm ürünlerinin bir bütün olarak sunulduğu bir bölge olarak tanımlanmaktadır. Destinasyon olarak kabul edilen yer, bir ülke olabileceği gibi, kent, kasaba ya da köy de olabilir (Şarkaya İçellioğlu, 2014). Ovalı Kısa ve Tachir'e (2015) göre doğal, ekonomik ve sosyo-kültürel çevre değerlerinin nitelikleri yanında turiste sunulabilecek bölgeye ait özgün sportif veya kültürel eylemlerin varlığı, gastronomi, konaklama, ticaret, ulaşım ve iletişim olanaklarının gelişmişliği, kısacası turistin belleğinde yere özgü imaj oluşturabilecek farklılıklar bir bölgenin turistik destinasyon olarak tanımlanmasını sağlayan özelliklerdir. Destinasyonların rekabetçi ortamı, kırsal alanların geliştirilmesinde ilk olarak, kırsal paydaşların rekabetçiliği, iyi bir yerel liderlik, kırsal belediyelerin desteklenmesi ve katılımı, turizm gelişimi için yeterli fonların oluşturulması, tam bir turizm paketi sunulması, yaygın yerel destek ve katılım, tanıtım gibi başarı koşullarını gerektirmektedir (Dwyer ve Kim, 2003; Garrod vd., 2006; Wilson vd., 2001). İkincisi, iş birliği de dahil olmak üzere destinasyon paydaşlarının stratejileri, girişimci hedef şirketlerin yetenekleri (Dwyer ve Kim,

2003), turizm stratejik planlaması, iş adamları ile yerel yönetim ve sakinler arasında planlama, koordinasyon ve iş birliği, kırsal turizm girişimcileri arasındaki koordinasyonu, bilgi ve teknik yardımın sağlanması gerekmektedir (Wilson vd., 2001).

Kırsal turizmde başarılı ve öncü olabilmek için, kırsal bir destinasyonun potansiyel/hedef ziyaretçiler için bölgenin fiziksel özelliklerinin, doğal güzelliklerinin, peyzajının, yöre halkının, kültürünün, gelenek ve göreneklerinin, kalitesinin ve canlılığının potansiyellerini içeren bir kimlik veya marka imajı oluşturması gerekmektedir.

3. KIRSAL TURİZM VE DESTİNASYONUNUN PLANLAMA İLE İLİŞKİSİ

Sürdürülebilir bir kırsal turizm ve destinasyonu için planlama, yatırım, pazarlama sürecinin etkileşimli, potansiyel ve talep ile uyumlu ve denge içerisinde tutulması gereklidir (Cengiz, 2005). Sürdürülebilir kırsal turizm planlamasının odak faktörleri uzun vadeli bir bakış açısı ve kapsamlılıktır. Diğer bir faktör ise sürdürülebilirliğin üç temel ögesi olan (i)ekonomik verimlilik, (ii)ekolojik duyarlılık ve (iii)toplumsal sorumluluğun planlamada bir arada düşünülmesi gerekliliğidir. Turizm planlamasında belirlenen amaçlara ulaşabilmek için izlenecek yollar turizm politikaları ile belirlenmektedir. Turizm politikasının hedefleri dışsal ve içsel sınırlayıcı faktörlerin etkisi altında belirlenir (Kauppila vd., 2009). Bu noktada yapılacak swot analizi büyük önem taşımaktadır.

Turizm planlaması, turizm sisteminin unsurlarının tanımlanması, sistemin unsurları arasındaki ilişkilerin ve çalışma mekanizmasının anlaşılması, turizmin ekonomik, toplumsal, kültürel ve çevresel etkilerinin sürekli izlenmesini gerekli kılmaktadır. Planlama sürecine turist, yerel halk, işletmeci, yerel idare gibi turizm ile doğrudan ya da dolaylı ilgili kesimlerin katılımları sağlanmalıdır. Ulaşım, konaklama, diğer altyapı tesisleri ile tanıtım, reklam ve eğitime kadar yapılan her türlü planlama çalışmalarını kapsayıcı şekilde organize edilmelidir (İçöz vd., 2009).

Buna yönelik olarak tek yönlü bir planlama yeterli olmamaktadır. Aşama aşama ulusal,

bölgesel, yerel ve alan seviyelerinde farklı ölçek ve detaylarda planlar (Dowling ve Fennel, 2003) hazırlama gereği ortaya çıkmaktadır. Bu kapsamda, özgün olarak bölgesel ve yerel çalışmalara dayanan; üst ölçekli planlardan başlamak üzere her ölçekteki planlama çalışmalarının da içerisine dâhil edilmesi, bütünleştirilmesi uygulanabilirlik bakımından önem taşımaktadır.

4. KIRSAL TURİZM VE DESTİNASYONUNUN MİMARİ KARAKTERLER İLE İLİŞKİSİ

Kırsal turizm, yeni ekonomik fırsatlar sunarak kültürel, sosyal ve ekonomik faaliyetlerde bulunmak için yeni motivasyonlar sağlar (Sharpley, 2002). Mimarlık ve turizm ilişkisinde iki yönlü bir etkileşim söz konusudur. Tarihi ya da güncel mimari yapıtlar, tanıklık, temsiliyet, anıtsallık, özgün veya başka olma değerleriyle turizmi destekleyecek bir potansiyeli tariflerken, turizmin de mimarlık yapıtının anlam ve işlevini belirlemesi mümkündür. Denklem bir ucunda, bir mimarlık eseri kendi varlığı ile bulunduğu yeri uluslararası bir çekim noktası haline getirebilir (Erkal, 2007). Öte yandan yer kendine özgü kültürel ve doğal değerleri ile de ilgi uyandıran bir objeye dönüşebilmektedir.

Turistik aktivitenin sürekli kılınması ve aynı yerin defalarca ziyaret edilmesi beklentisi ile turizm de farklı yönelimlere girilmiştir. Alternatif turizm türleri içerisinde yere özgü mimari karakterlerin kullanılması bunlardan biridir. Yere özgü oluşan geleneksel dokular/yapılar, anıt kapsamında değerlendirilen mimari miras, yöreye özgü yaşam biçimlerinin ve alışkanlıklarının tecrübe edilebileceği fiziksel ortamlar, kırsal turizmde mimari karakterlerin kullanılması sonucu ilgi çekilmesini sağlayan unsurlar olarak karşımıza çıkmaktadır.

Kırsal turizmin genellikle küçük gruplar halinde, çevre bilinci gelişmiş turist ve işletmeci ile organize olması gerekmektedir. Konaklama, yeme içme hizmetleri için çoğunlukla yerel düzeyde küçük ve orta ölçekli işletmelerin kurulması, çevreyi koruyan ve kendi enerjisini üreten ekolojik binaların, çevreci ulaşım türlerinin ve turistik eylemin öne çıkması beklenmektedir (Ovalı Kısa ve Tachir, 2015).

Kırsal turistin çevreci, maceracı bir ruha sahip olması, kendi başına dolaşma, halk içinde halkla birlikte kırsal yaşam standartları içinde konaklama isteği, o yere ait olan yaşam biçimi ve kültürü deneyimleme isteği; doğayla ve kültürle bütünleşen, taşıma kapasitelerini zorlamayan bir planlamayı ve yöresel mimariyle uyumlu ekolojik yapılaşmayı öngörmektedir (Ovalı Kısa, 2007). Kırsal turizmin mimari karakteristiklerine bakıldığında; mimarının pansiyon, butik otel, hostel, apart otel, gibi küçük ölçekli, doğa içine yayılabilecek, sosyo-kültürel yapıya saygılı, yerel yapılaşma kültürünü sürdürme amaçlı, tarımsal faaliyetlerin yapılabildiği, ekolojik tasarım ilkeleriyle uyumlu, yenilenebilir enerji kaynaklarını kullanan ve geri dönüşüm yapan nitelikler taşıdığı görülür. Özellikle geleneksele ait mevcut binaların restore edilerek turizme kazandırılması önemli bir yaklaşım olup, talep daha az yapılaşmayla karşılanmakta, arz değerleri korunmakta, eko turistin beklentisini karşılayacak görsel ve kültürel çeşitlilik oluşmakta ve mimari mirasın gelecek nesillere aktarımı (Ovalı Kısa, 2007) sağlanmaktadır.

Düşük kapasitede ve yerel standartlara uygun, düşük yoğunluklu butik otel tarzı küçük ölçekli tesisler, doğal çevreye yayılmış ekolojik yerleşimler (eko köy), ekolojik turizm de önemli öğelerdir. Yörenin âtil durumda olan geleneksel öğelerinin yeniden kullanımı büyük önem arz etmektedir. Yörede tüm yıla dağılmış turizm aktiviteleri, gelen ziyaretçi için gününbirlik konaklama, yöresel yemekleri yeme içme, eğlenme imkânı sunan mekânlar, basit ve kolay üretim, yöre mimarisi ile uyum, yerel malzeme ve geleneksel yapı tekniklerinin kullanılması, arazi ile uyumlu yeni yapılaşma, kültürel kimliğin vurgulanması, iç mekanlarda yereli yansıtan özelliklerin kullanılması ekolojik turizmin mimari özellikleri olarak sıralanabilmektedir. Arazi dokusu ile uygun tasarım, geleneksel ile uyumlu görünüm, doğal çevrenin ekolojik değerlerine uygun yeni yapılaşmalar için; geçmiş kültürlerin yaşama ve mekâna dair verilerini saptamak ve bunları özümseyerek taklide ulaşmayacak ölçüde tasarımlara aktarmak önemlidir.

5. YÖNTEM

Bu çalışma literatür incelemesi ve alan araştırması olmak üzere iki aşamadan

oluşmaktadır. Literatür incelemesi, kitap, dergi, tez ve çalışma, internet ve online veri tabanları taramalarıyla gerçekleştirilmiştir. Literatür incelemesi kırsal turizm, kırsal turizm destinasyonu, kırsal turizm planlama ve mimari ilişkisine yönelik kavramlarla ilgili olarak yapılmış ve önemli noktalar özetlenmiştir.

Alan araştırmasında, yerinde inceleme, tespit, fotoğraflama ve gözlemler kullanılmıştır. Ayrıca 4-5 Haziran 2016 tarihlerinde Ermenek'in turizm potansiyeli ve turizm adına yapılacak olan çalışmaların neler olabileceği, hangi turizm türlerinin ön plana çıkması gerektiği konusunda değerlendirmeler ve genel tespitlerin ortaya konması hedeflenerek gerçekleştirilen 1. Ermenek Kültür ve Turizm Çalıştayı sonuçlarından da faydalanılmıştır. Bu kapsamda çalıştayda, mevcut durum ve rolü de dahil olmak üzere geçmiş eğilimler ve kırsal turizmin önemi, turizmde destinasyon noktası olabilmesi için yapılması gerekenler, turizm gelişiminin darboğazları, kentin özellikleri ve özgün yöresel değerleri, sürdürülebilirliği ve planlama kapsamında yapılması gerekenler tartışılmıştır. Yazarlar, bu çalıştaya özel olarak davet edilmişler ve sunumlar gerçekleştirmişler, çalıştayı her aşamasını deneyimleyerek çıkarımlar elde etmişlerdir.

Çalışmada alan çalışması için elde edilen veriler, SWOT matrisi ile turizm gelişimini ve kalkınma sürecini etkileyen dış ve iç faktörler kapsamında analiz edilmiştir. Bu değerlendirmeye göre kırsal turizm gelişimine yönelik; zayıflıkları gidermek için fırsatları değerlendirme (WO), fırsatları değerlendirmek için güçlü noktaları kullanma (SO), tehditleri önlemek için güçlü yönleri kullanma (ST) ve tehditleri önlemek için zayıf yönleri azaltma (WT) stratejileri belirlenmiştir.

SWOT analizi, 2 gün süren çalıştayda akademisyenler, yerel yönetim temsilcileri, yerel halk temsilcileri, turizm sektörü çalışanları, sanatçılar, şehir plancısı, mimar, arkeolog, peyzaj mimarı, sanat tarihçisi, sporcular, basın yayın temsilcilerinden oluşan 40 kişilik bir ekibin yöre ile ilgili bilgi aktarımı, turizmin geleceğine yönelik tartışmalarından hareketle hazırlanmıştır.

6. ALAN ÇALIŞMASI

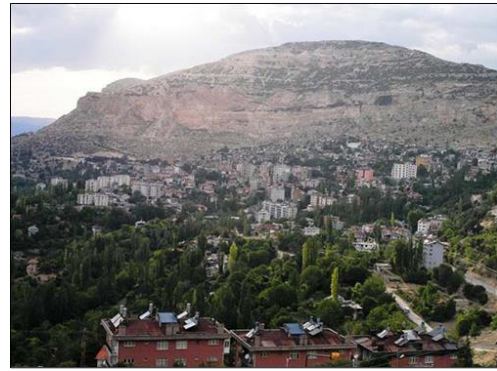
6.1. Ermenek Yerleşimine İlişkin Genel Bilgiler

Ermenek'te Roma ve Bizans dönemine ait antik kalıntıların varlığına dayanarak yerleşim tarihinin çok eski olduğu bilinmektedir (Gök, 2006). Ermenek yöresi tarihin ilk çağlarından itibaren önemli bir yerleşim yeri olmuş ve stratejik konumundan dolayı Asur, Hitit, Pers, Makedon, Romalı ve Bizans dönemlerinde de önemini korumuştur. Hititler, Frikler, Persler, Selevkoslar, Bergama Krallığı ve Roma İmparatorluğu himayelerinde kalmış olan Ermenek daha sonra Abbasilerin eline geçmiştir. Ardından 1228 yılında Alâeddin Keykubat tarafından işgal edilmiş olan Ermenek, 1256'dan 1475 yılına kadar 250 yıla yakın hüküm süren Karamanoğulları Beyliği'ne başkentlik yapmıştır. 15. yy. sonlarında Osmanlıların eline geçerek İçel (Mersin) sancağına bağlanmıştır (Tuğlacı, 1985). Bugünkü idari yapılanmada Karaman ilinin bir ilçesi olan Ermenek, "Kilikya" olarak adlandırılan batıda Antalya; kuzeyde Isparta-Burdur ve Konya; doğuda Seyhan ve Ceyhan Nehirleri, güneyde Akdeniz ile çevrili alan bölgenin en önemli yerleşim merkezlerinden biridir. Ermenek, bu kentlerle çevrili havzanın ortasında, Göksu nehrinin güneyindeki en büyük kolu olan Ermenek Çayı üzerinde kurulmuş eski bir kent olup, tarih boyunca çevresindeki diğer şehirlere merkezlik etmiştir (Serdaroğlu Sağ vd., 2007, Şekil 1.). Ermenek'in 2019 yılına göre ilçe nüfusu 28.565, merkez nüfusu 11401'dir (URL-5).

Ermenek ilçesi Toros Dağları arasındaki vadilere sıkışmış yeşilliklerle bütünleşmiş, eğimli arazi ile bütünlük gösteren ilginç sürprizler sunan geleneksel bir kent dokusuna sahiptir (Şekil 1,2,3).

Şekil 1. Ermenek'in konumu (URL-1)

Şekil 1. Ermenek Genel Görünümü (Yazarlara ait, 2019)

Akdeniz iklimi ile İç Anadolu kara iklimi arasında bir geçiş bölgesidir. Denizden yüksekliği şehir içinde 1250-1300 m olup çevresi oldukça yüksek dağ ve tepelerle çevrilidir. Ekilebilir toprakları azdır. Orman ve su bakımından zengin sayılır, Küçükbaş hayvancılık ve meyvecilik ile günlük hayata yönelik el sanatları, özel ve resmi sektörün işlettiği Linyit madenlerine bağlı işletmeler ve taşımacılık halkın geçim kaynağıdır (URL-2). Temeli 2002 yılında atılan Ermenek barajında 2009 yılı ağustos ayında su tutulmaya başlanmıştır (Çevlik, 2013). Turkuaz Gölü ismini alan Baraj Gölü (Şekil 3) ile birlikte yörenin turizm potansiyelinde bir artış söz konusu olmuştur.

Şekil 2. Ermenek Turkuaz Gölü öncesi genel görünümü (URL-3)

Şekil 4. Ermenek geleneksel konut dokusu (Yazarlara ait, 2019)

Şekil 3. Ermenek Turkuaz Gölü sonrası genel görünümü (yazarlara ait, 2017)

Şekil 5. Geleneksel konut örneği (Yazarlara ait, 2019)

Turizm, doğru kullanıldığında kültürel çeşitliliğin ve özgünlüğün korunması için bir araçtır. Çünkü yerel kimliğe ve özgünlüğe dayalı olup, yerel kalkınmayı ve yerel halkın yaşam kalitesini artırmaktadır (Kaya, 2016). Bu bağlamda ele alındığında Ermenek'in özgün

mimari dokusu (Şekil 4,5), bağ evleri ile kırsal ve kültürel turizm bununla birlikte Turkuaz Gölü Turizmi, yakın çevresinde bulunan antik yerleşmeler, kaya mezarları, mesire alanları karşılıklı olarak birbirlerini ivmelendirip, yükseltebilecek potansiyel sergilemektedir.

Şekil 6. Ermenek'ten bağ evi örnekleri (Yazarlara ait,2019)

Yörede, yerli halkın kullanımında olan ve yerleşimin kendine özgü kırsal mimarisi ile biçimlenmiş geleneksel konutlar ve bağ evlerinin (Şekil 6) dışında, Tol Medrese (Şekil 7), Ulucami (Şekil 8), Meydan Cami, yakın çevrede yer alan antik yerleşimler ve ören yerleri (İkizini, Kilise Önü, kaya mezarları, Maraspoli Mağarası (Şekil 9), Zeyve (Şekil 10), Turkuaz

Gölü, Ayhatun Pınarı, Menan Kalesi (Şekil 11), Karamanoğlu Türbesi) vb. birçok tarihi ve doğal oluşumları bulunmaktadır. Ermenek ve köylerinde MÖ ve MS.1. yüzyıla tarihlenen Sbide (Şekil 12), Domitopolis, Lauzudos ve Decapolis, Philadephia (Şekil 13) gibi birçok antik kent bulunmaktadır. Bu alanların

değerlendirilmesi ve yörenin cazibe kazanması gerekmektedir.

Ermenek merkezinde yer alan, kuzeydeki dağ yamacına sırtını yaslamış, güneyde vadiye doğru yönelmiş, yer yer %100 e yakın eğimli, dar sokakları bulunan geleneksel konutlar oldukça dikkat çekicidir. Halen kullanılmakta olan konutlarda, geleneksel yaşama, kültüre, örf ve adetlere yönelik izler bulunmaktadır.

Geçmişin izlerini taşıyan kırsal kültürün mimarlıkla buluşması anlamına gelen Ermenek Bağ evleri, yörenin kültürünü, sosyal ilişkilerini, alışkanlıklarını, beğenilerini, inançları ve yaşam standartlarını yansıtmaları bakımından kendi özgün kimlikleri ile önemli birer belge niteliği taşımaktadır (Yaldız, 2017). Ermenek geleneksel konut dokusu ve özellikle bağ evleri, günümüzde doğal çevreleri, mimari kimlikleri ve özgün yapıları ile dikkat çekmekte; kentten uzaklaşmak, dinlenmek, gezmek ve görmek için tercih edilmektedir.

Şekil 7. Tol Medrese (Yazarlara ait, 2019)

Şekil 8. Ulu Cami (Yazarlara ait, 2019)

6.2. Ermenek Kırsal Turizm Potansiyeline Yönelik Bulgular ve Tartışma

Ermenek'in turizm potansiyelinin belirlenebilmesi için; doğal-fiziki, ekonomik ve sosyo-kültürel faktörlere ilişkin SWOT matrisi Tablo 1 de yer almaktadır. SWOT matrisinde her

Şekil 9. Maraspoli Mağarası (URL-4)

Şekil 10. Zeyve Ören Yeri

Şekil 11. Sbide Antik Kenti (Ömer Battır Arşivi, 2018)

Şekil 12. Philadephia Ören Yeri (Ömer Battır, 2018)

bir faktör için güçlü yönler, zayıf yönler, fırsatlar ve tehditler belirlenmiştir. Fırsatlara ve güçlü yönlerin etkili olabilmesi için en önemli faktör olarak eksiklikleri giderecek ve tehditleri en aza indirecek stratejilerin geliştirilmesine vurgu yapması bu modelin en olumlu yönüdür.

Tablo 1. Ermenek SWOT Analizi

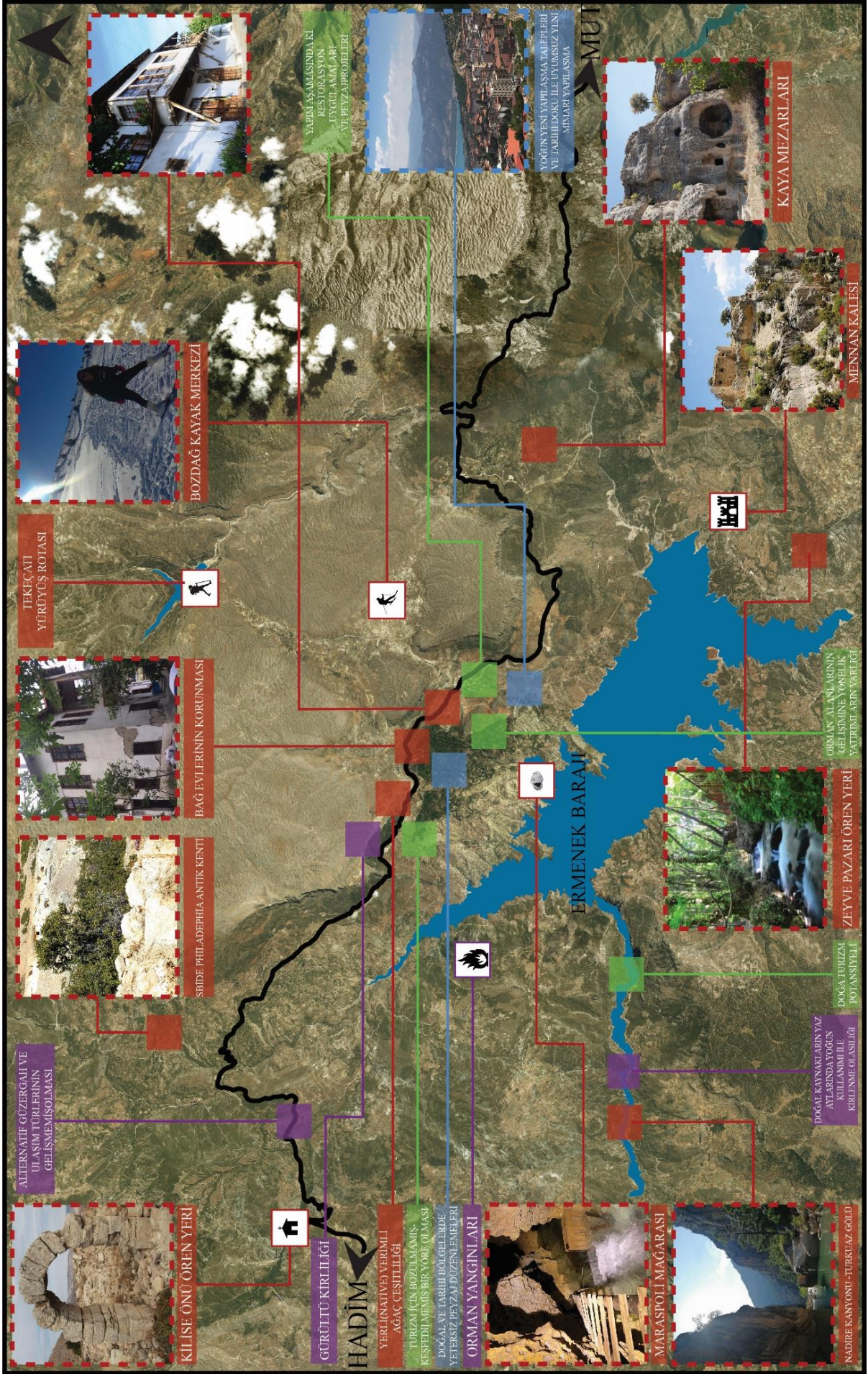
<p>*Özellikli ve ilginç topografyası; dağ, orman, kanyon, mağara, plaj ve göl varlığı .</p> <p>*Yerli(native) verimli ağaç çeşitliliği.</p> <p>*Doğal güzelliklerin varlığı; Turkuaz Gölü, Zeyve Pazarı, Nadire Kanyonu.</p> <p>*Klise Öntü Ören Yeri,Kaya Mezarları,Sbide Philadelphia Antik Kenti.</p> <p>*Orman, dağ ve göl kaynaklı piknik, treaking, balıkçılık, dalış, tırmanma kamp, fotoğrafçılık, safari, atv vb aktivitelerin varlığı.</p> <p>* Kırsal ve ekolojik turizme dört mevsim uygun elverişli iklim koşulları.</p> <p>*Yöreye özgü hayvan çeşitliliği.</p> <p>*Ekolojik turizme entegre olabilecek alt yapı stoğu.</p> <p>*Deprem riskinin düşük olması.</p>	doğal	<p>*Konaklama altyapısının zayıflığı.</p> <p>*Doğal ve tarihi bölgelerde yeteri kadar rekreasyonel ve peyzaj düzenlemesinin bulunmaması.</p> <p>*Turizme yönelik yeme-içme mekanlarının yetersizliği.</p> <p>*Yoğun yeni yapılaşma talepleri ve tarihi doku ile uyumsuz yeni yapılaşma.</p> <p>*Kent içi, doğal alanlar ve kırsal alanlar arasında güvenilir, erişilebilir, yürünebilir rotaların yetersizliği.</p> <p>*Turizme yönelik bilimsel ve uzmanlaşmış planlama çalışmalarının yetersizliği.</p> <p>*Erozyonun yaşanması.</p>	çevresel
<p>*Geleneksel konut dokusunun bağ evlerinin varlığı.</p> <p>*İlçenin yaklaşık 1/4 ü kırsal sit alanıdır.</p>	yapay	<p>*Kullanılabilir arazinin küçük parseller halinde parçalı olması ve tarım reformunun yapılamaması.</p> <p>*Tarımsal faaliyetlerin düşük gelir getirmesi.</p> <p>*Yöreye özgü hediyeçelik eşya, geleneksel el sanatı üretim ve satışının yetersizliği.</p> <p>*Markalaşmaya önem verilmemesi, pazarlama eksikliğinin olması.</p> <p>*Tarımsal üretimin geleneksel yöntemler ile yapılması.</p> <p>*Yerleşmenin dağlık olması nedeniyle ulaşımda sıkıntıların yaşanması.</p>	ekonomik
<p>*Turizme yönlendirebilecek genç iş gücünün varlığı.</p> <p>*Tarımsal faaliyetlere yönelik geçim aktivitelerinin varlığı.</p> <p>*Büyük ölçekli yatırımların projelendirilmesi.</p> <p>*İç Anadolu ile Akdeniz Bölgeleri arasında geçiş bölgesi olması.</p>	ekonomik	<p>*Konaklama tesislerinin yerli ve yabancı turistlerin konforuna uygun olmayışı.</p> <p>*Turizm konusunda halkın bilinçlendirilmesine yönelik çalışmaların olmayışı.</p> <p>*Yeni yapılanmalarda geleneksel ve kırsal mimarinin azalan önemi.</p> <p>*Dış göçün yaşanması.</p>	sosyokültürel
<p>S</p> <p>*Ermenek'in diğer şehirlerde yaşayan güçlü bir nüfusu barındırması.</p> <p>*Yerli kültürel geleneklerin varlığını sürdürmesi.</p> <p>*Aile-akrabalık ilişkilerinin varlığını sürdürmesi.</p> <p>*Donanımlı sağlık hizmetlerinin varlığı.</p> <p>*Halkın konukseverliği.</p> <p>*Ermenek halkının gelişme isteği.</p> <p>*Üzüm, ceviz, pembe domates yetiştiriciliği</p> <p>*Bandırma tatlısı, üzüm helvası, pekmez, tarhanabaşı, ermenek dolması ve batırma gibi tanınan yöresel tatlar.</p>	sosyokültürel	<p>*Kaynak taşıma kapasitesinin aşılması.</p> <p>*Orman yangınları.</p> <p>*Doğal kaynakların yaz aylarında yoğun kullanım nedeni ile kirlenme olasılığı.</p> <p>*Heyelan ve erozyon yaşanma riski.</p>	doğal
<p>*Turizm için bozulmamış -keşfedilmemiş bir yöre olması.</p> <p>*Doğal yaşamın korunması.</p> <p>*Kırsal turizm potansiyeli.</p> <p>*Doğa turizmi potansiyeli.</p>	doğal	<p>*Bakanlık tarafından turizm bölgesi ilan edilmemiş olması.</p> <p>*Erişilebilirliği artırıcı alternatif güzergâh ve ulaşım türlerinin gelişmemiş olması.</p> <p>* Bölgenin arazi yapısı nedeni ile yapım işlerinin çok maliyetli ve uzun süreli olması.</p> <p>*Gürültü kirliliği.</p> <p>*Yörenin tanıtımının yapılmaması.</p> <p>*Tarım arazilerinin bilinçsiz kullanımı nedeniyle toprak kalitesinin düşmesi.</p>	çevresel
<p>*Alandaki orman alanlarının gelişimine yönelik yatırımların varlığı.</p> <p>*Yapım aşamasında ki restorasyon uygulamaları ve peyzaj projeleri.</p> <p>*Kop turizm master planının içerisinde yer alması.</p> <p>*Turizm bakımından önemli destinasyonlara yakınlığı (Anamur-Alanya vb.).</p> <p>*Ulaşım altyapısının gelişmesine yönelik yatırım kararlarının varlığı.</p> <p>*Devlet yardımı ve yatırımda destek.</p>	yapay	<p>*Yörede artan işsizlik seviyesi.</p> <p>*Fiyat Çeşitliliği.</p> <p>*Tarım arazilerinin bilinçsiz kullanımı nedeniyle toprak kalitesinin düşmesi.</p>	ekonomik
<p>*İş gücü piyasasına yönelik turizm ile oluşacak önemli beklentiler.</p> <p>*Artan özel sektör yatırımları.</p> <p>*Yerli işçilerden istifade etme fırsatı.</p> <p>*Eğitilmiş rehberlerin yetiştirilmesi.</p> <p>*Yüksek fiziksel ve finansal güvenlik.</p>	ekonomik	<p>*Küresel kültürün yerel kültüre baskısı.</p> <p>*Yerli ve yabancı tur operatörlerinin bölgede ki kırsal turizm olanakları ile ilgili bilgilendirilmemiş olması.</p> <p>*Yerli yabancı turizm acentalarının bölgeyi bir destinasyon olarak belirtmemesi.</p> <p>*Alternatif turizm türlerine yönelik yöreye gelecek turist portföyünde hedef kitlenin belirlenmemiş olması.</p> <p>*Yöredeki iç göç oranının yüksekliği.</p>	sosyokültürel
<p>O</p> <p>*Kültürel, bilimsel ve spor festivallerinin varlığı.</p> <p>*Yerli turistin yöreye ilgisi.</p> <p>*Dil bayramı.</p> <p>*Yerel yönetimin turizme bilimsel bir konu olarak yaklaşması.</p> <p>*Etnik grupların çeşitliliği ve hoşgörü.</p>	sosyokültürel		

Ermenek, tarımsal ürün desenindeki çeşitlik ve özgünlük, sakinlerin geleneksel el sanatları ve becerileri, ev-el yapımı yiyecek ve içecekleri ile oluşturduğu kırsal atmosferi ile tarım turizmi için uygun bir yöredir. Eşsiz doğası, eşsiz doğa ile bir bütünlük sağlayan baraj gölü niteliğindeki mavi ile yeşilin bir arada yer aldığı Turkuaz Gölü, flora ve fauna ile bağ kullanımının olması ile eko turizm; geleneksel bağ evleri ve doğa ile uyumlu geleneksel mimarisi, kentte bulunan anıtsal yapıları, barındırdığı tarihi ve kültürel mirası, yakın çevresinde yer alan antik kentleri ile miras ve kültür turizminin geliştiği/gelişmeye devam ettiği bir yer olması sebebi ile (Tablo 2, Şekil 13) Türkiye’de kırsal turizmin geliştirilebileceği nitelikli bölgeler arasında yer almaktadır (Yaldız, 2017). Ermenek’in kırsal turizm arzını ve ekolojik eylem çeşitliliğini oluşturan fiziksel, ekonomik ve sosyo-kültürel çevre değerleri göz önüne alındığında destinasyon olma özelliği ön plana çıkmaktadır (Şekil). Ermenek’te kırsal turizm gelişimi için öncelikli stratejiler; doğa, kültür, spor, kırsal ve eko turizm planlaması ve cazibe merkezi haline getirilmesi, yerel değerlerin korunması, doğal kaynakların biyolojik çevre yönetimi, turizm altyapısının geliştirilmesi ve potansiyel ve fırsat alanlarının tanıtılması olarak belirlenmiştir (Şekil 14, Tablo 2).

Ermenek’te turizmin geliştirilmesi, sahip olduğu potansiyellerin fark edilebilirliğini sağlamak için planlı bir gelişme modeli benimsenmelidir. Stratejik plan anlayışı çerçevesinde bir sistematığın kurulmasına bağlı olarak, mevcut durum analizini içeren ve gelecek beklentisi ile başlayan süreçle şekillenen stratejik bir yol haritası-planlı gelişme modeli de üretilmelidir. Planlı bir gelişme için öncelikle üst ölçekli plandan başlamak üzere bu potansiyellerin kullanım kararlarının ve kullanım sınırlarının belirlenmesi gerekmektedir (Serdaroğlu Sağ, 2017).

Plan kademelenmesi açısından, TR52 Düzey 2 Bölgesi için hazırlanmış Konya-Karaman Bölge Planı stratejik açıdan, Ermenek ilçesine ilişkin tarım, hayvancılık ve tarıma dayalı sanayi sektörlerine vurgu yapan kararlar barındırmaktadır. 1/100.000 ölçekli Çevre Düzeni Planı’nda da Konya-Karaman Bölgesi için fiziki kararlar yer almaktadır. Bölge planında, yer alan strateji düzeyindeki global kararların, fiziki mikro bölgeler dahilinde kırsal ve kentsel alanlardaki alt bölgelemelerle kendini göstermesi gerekmektedir (Kaplan ve Örucü, 2019).

Ermenek kırsal turizm potansiyelinin değerlendirilmesine yönelik strateji matrisi (Tablo 2) SWOT analizinde elde edilen verilerin planlama sürecinde izleyeceği yolu tariflemekte yardımcı olmaktadır. Yerel yönetimlerden, topluluk gruplarından, iş dünyasından ve sivil toplum kuruluşlarından destekle kurulacak iyi bir liderlik sayesinde turizm teşviki ve gelişimi sağlanabilecektir. Turizm geliştirme ve tanıtımı için finansman, turizm için gerekli altyapının oluşturulması ve sürdürülmesi, topluluğun temiz ve çekici görünmesi ve çiftçilere eğitim desteğine yönelik yerel yönetim ve katılım desteklenmelidir. Stratejik Planlama ile kırsal alanlarda, kaynakların ve fonların verimli ve etkin kullanımı, turizme bağlı yerel işletmelerin gelişmesine ve desteklenmesine yardımcı olacaktır. Turizm gelişimi yerleşimin genel ekonomik stratejisine entegre edilmeli, paydaşların katılımı sağlanmalıdır. Turizm, doğası gereği; mağazalar, konaklama tesisleri, restoranlar ve turistik yerler gibi farklı iş türlerinin birlikte çalışmasını gerektirir ve bu yapıyla farklı ağlar oluşturmaktadır. Bu ağlar arasındaki ilişkinin de planlara entegre edilmesi gereklidir.

Şekil 13. Ermenek SWOT analizi mekânsal yansımaları

Tablo 2. Ermenek'in kırsal turizm potansiyelinin değerlendirilmesine yönelik strateji matrisi

Fırsatları değerlendirmek için güçlü noktaları kullanma stratejileri (SO)	Zayıflıkları gidermek için fırsatları değerlendirmeye yönelik stratejiler (WO)
<p>*Yeniden yapılanma, bakım ve restorasyon çalışmalarını hızlandırmak</p> <p>*Kültürel, bilimsel ve yöresel festivalleri canlı tutmak,</p> <p>*Doğal cazibe potansiyelini kullanmak,</p> <p>*Tarihi yapıların konaklama amaçlı kullanımına destek olmak,</p> <p>*Eko-turizm potansiyellerini özellikle Turkuaz Gölü değerlendirmek,</p> <p>*Güzel manzara eşliğinde seyahat imkânlarını geliştirmek</p> <p>*Turizm sektörüne yatırım yapmak</p> <p>*Konaklama süresinin arttırılabilmesi için, farklı turizm aktivitelerinin yapılması (göl gezisi, yelken, ada gezisi, Ayhatun ve Zeyve yerleşimlere gezi, eko köy oluşturmak, sanat merkezi yapılarak aktiviteler gerçekleştirmek vb.)</p> <p>*Aile pansiyonculuğunun yaygınlaştırılması, farklı ekonomik seviyedeki insanlar için ekonomik konaklama alternatifler sunmak,</p> <p>*Göl, orman, dağ turizm tesisleri oluşturmak ve doğa odaklı turizmi planlamak,</p> <p>*Plan çalışmalarını tarım, eko turizm ve kültür odaklı genişletmek</p> <p>*Yerli ürünler ve kültürün genç işgücünden de faydalanarak sürdürülebilirliğini sağlamak</p>	<p>*Kültür, doğa, spor, kırsal ve eko turizm için altyapı geliştirme ve tarımsal faaliyetleri desteklemek</p> <p>*Turistleri çekmek için cazibe merkezi haline getirmek, kırsal ve eko-turizm tanıtmak</p> <p>*Eko-köyler oluşturmak</p> <p>*Turizmle ilgili çalışmalar yapmak ve bilimsel araştırma yapmak</p> <p>*Turist rehberleri için eğitim kursları düzenlemek</p> <p>*Yurtdışında uygun reklamcılık çalışmalarını gerçekleştirmek</p> <p>*Büyükelçilikler, kültürel ataşeliklere ajanslarla ulaşmak</p> <p>*Yerli ve yabancı turistlere verilen hizmetleri gözden geçirmek ve geliştirmek</p> <p>*Turistleri olumsuz etkileyecek durumları ortadan kaldırmak,</p> <p>*Katılımcı karar verme süreci oluşturmak</p> <p>*Seyahat için kolay ve ucuz erişim imkânlarını oluşturmak</p> <p>*Alanya-Gazipaşa, Anamur, Mut, Karaman, Hadim-Taşkent bağlantı yollarını düzenlenmek</p> <p>*Üniversiteler ve kamu kuruluşlarının bünyesinde (uygulama oteli, hafta sonu evleri vb.) konaklama imkânlarını geliştirmek</p>
Tehditleri önlemek için güçlü yönleri kullanma (ST)	Tehditleri önlemek için zayıf yönleri azaltma (WT)
<p>*Doğal alanlar ve tarihi dokuda niteliksiz ve gereksiz yapılaşmayı önlemek</p> <p>*Turizme yönelik yapılaşmalarda, geleneksel bağ evlerinin, malzeme, yapım tekniği ve plan şeması özelliklerini göz önünde bulundurmak</p> <p>*Reklam kampanyalarını genişletmek</p> <p>*Turist profilini belirlemek ve çağrışı sağlamak</p> <p>*Turistlerin ihtiyaçlarını karşılayacak turistik hizmetlerin ve konaklama olanaklarını çeşitlendirmek</p> <p>*Malların ve hizmetlerin kontrolsüz büyümesini önlemek</p> <p>*Tol Medrese, Ulu Cami, Mennan Kalesi, Geleneksel Ermenek Evleri, Geleneksel Bağ Evleri, ören yerleri, antik kentler vb. kültür miraslarının restorasyon, onarım ve yeniden kullanım çalışmaları ile çekim gücünü arttırılmak ve tanıtımını yapmak,</p> <p>*Maraspoli, Kale vb. alanları çevre düzenlenmesi ile turizme açmak,</p> <p>*Rekreasyonel kullanımlarda etkin koruma kararlarını geliştirmek</p> <p>*Ulaşım yollarını iyileştirmek, altyapı engelini kaldırmak</p>	<p>*Tarihi, kültürel ve toplumsal kapasitelere dikkat ederek mimari yapılaşmayı sağlamak,</p> <p>*Bölgedeki çevre kirliliğini azaltmak</p> <p>*Yörenin sahip olduğu yeteneklerini televizyon, uydu ve internet üzerinden tanıtmak</p> <p>*Turizm kalkınması için kaynak tahsisinin arttırılmasına yönelik yeni projeler geliştirmek</p> <p>*Turizmin geliştirilmesi için akademik çalışmaları desteklemek</p> <p>*Turizm acentelerine ve özel kurumlara tanıtım için destek vermek</p> <p>*Kuruluşlar arasında etkili turizm yönetimini sağlamak,</p> <p>*Turist profiline uygun ve yörenin sahip olduğu potansiyellere dayalı turizm planlamasını yapmak</p> <p>*Turistlere yönelik eğlence mekânları oluşturmak</p>

Şekil 14. Ermenek kırsal turizm strateji şeması

7. SONUÇ VE GENEL DEĞERLENDİRMELER

Ermenek yerleşiminde, tarihi ve kültürel turizm değerleri, baraj gölünün yerleşim merkezi ile yakın ilişki içinde olması ve eşsiz doğal güzelliklerinin bir arada olması turizm çeşitliliğini artırmaktadır. Doğa, miras ve kültür, tarım, kırsal ve eko turizm planlaması, turizm altyapısının geliştirilmesine yönelik turizm kalkınma stratejileri Ermenek'te, kentlerin stresli ortamından uzaklaşmak isteyenler için konaklamalı bir tatil imkânının geliştirilmesini sağlayacak ve turizm-kırsal mimari- göl ilişkisini gittikçe güçlendirecektir. Cazibe merkezi haline getirilme stratejisi, Ermenek'in doğal, ekonomik ve sosyo-kültürel potansiyeller açısından çeşitli, özgün ve farklı potansiyellerinden faydalanılarak; Turkuaz gölü odaklı, sportif, kültürel, gözleme dayalı, deneyim ve keşfetme odaklı turistik eylemlerin geliştirilmesi ile gerçekleşecektir.

Turizm kalkınma stratejilerinin uygulanmasında önemli rol oynayan kırsal kalkınma stratejileri olarak flora geliştirme, sosyal, kültürel ve doğal kaynakların korunması ve biyolojik çevre yönetimi turizmin sürdürülebilirliğini destekleyecek bu da doğa ve kültüre dayalı ekonomik gelirlerin sürekliliğini sağlayacaktır. (Garrot vd, 2006; Petrovi'c vd., 2018). Kırsal turizm stratejileri ile istihdamın artırılması, göç kontrolü ve yerel iş birliğinin geliştirilmesi sosyo-ekonomik gelişmişliği artıracaktır.

Kırsal kalkınma stratejisi olarak belirlenen potansiyel ve fırsat alanlarının tanıtılması yörenin çekiciliğini artıracak bir destinasyon merkezi olmasını destekleyecektir. Keşfedilmemiş ve bozulmamış doğal güzellikler turistlerin ilgi odağı olmasını sağlayacaktır.

Ermenek SWOT analizi ve buna yönelik geliştirilen stratejiler çerçevesinde değerlendirildiğinde, doğal, ekonomik ve sosyo-kültürel çevre değerleri, yere özgü imaj oluşturabilecek farklılıklar, turiste sunulabilecek bölgeye ait özgün sportif veya kültürel eylemlerin varlığı, gastronomi olanakları ile tam bir turizm paketi sunulabilir yerel yönetimin istekli olması ve turizme

yönelik fon oluşturma, tanıtım çalışmalarının varlığı, kırsal paydaşlar arasındaki rekabet ile başarılı bir kırsal turizm destinasyonu olabilme potansiyellerine de sahiptir. Ancak, girişimci hedeflerinin belirlenmesi; girişimci, yerel yönetim ve sakinler arasında koordinasyon, iş birliği ve katılımın sağlanması; tanıtım, ulaşım ve iletişim altyapısı ile konaklama ve yerel işletmelerin geliştirilmesine yönelik turizm strateji planının hızlı bir şekilde hazırlanması gerekmektedir.

KAYNAKLAR

- Adeyinka-Ojo, S. F., Khoo-Lattimore, C., Nair, V. 2014. A Framework for Rural Tourism Destination Management and Marketing Organisations. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 144 (2014), 151 – 163.
- Barke, M. 2004. Rural Tourism in Spain. *International Journal of Tourism Research*, 6(3), 137-149.
- Blain, C., Levy, S. E. and Ritchie, J.R.B. 2005. Destination Branding: Insights and Practices from Destination Management Organisations. *Journal of Travel Research*, 43, 328-338.
- Cengiz, Z. 2005. Turizm master planı ve uygulama imkanları. [Online] <http://Kariyer.Turizm gazetesini.Com/Articles/Article.Asp?Id=24542> [Erişim Tarihi: 01.07.2017].
- Çevlik, H. 2013. Ermenek Baraj Gölü Limnolojisi. T.C. Orman ve Su İşleri Bakanlığı Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü, İşletme ve Bakım Dairesi Başkanlığı, Ankara.
- Dowling, R. K. and Fennell, D. A. 2003. The Context of Ecotourism Policy and Planning. In David A. Fennell & Ross K. Dowling (Eds.). *Ecotourism Policy and Planning (1-20)*. Wallingford, Oxon; Cambridge, MA, USA: CABI Publishing.
- Dwyer, L. and Kim, C. 2003. Destination Competitiveness: Determinants and Indicators. *Current Issues in Tourism*, 6(5), 369-414
- Erkal, N. 2007. Gösteri Olarak Mimarlık: Turizmin Güncel Mimarlığa Etkileri Üzerine. *Mimarlık*, (336), Temmuz-Ağustos 2007
- Garrod, B., Wornell, R. and Youell, R. 2006. Re-Conceptualising Rural Resources as Countryside Capital: The Case of Rural Tourism. *Journal of Rural Studies*, 22, 117-128.
- Gök, B. 2006. Ermenek Kazası (1500–1600). Yayınlanmamış Doktora Tezi, İnönü Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya.

- Gopal, R., Varma, S. and Gopinathan, R. 2008. Rural Tourism Development: Constraints and Possibilities with a Special Reference to Agri Tourism a Case Study on Agri Tourism Destination – Malegoan Village, Taluka Baramati, District Pune Maharashtra. Part XII. Tourism Other Sectors, Conference on Tourism in India – Challenges Ahead, 15-17 May 2008, IIMK.
- Hall, D. 2004. Rural Tourism Development in Southeastern Europe: Transition and The Search for Sustainability. *International Journal of Tourism Research*, 6, 165-176.
- İçöz, O., Var T. ve İlhan, İ. 2009. Turizm Planlaması ve Politikaları: Turizmde Bölgesel Planlama. (2. Baskı), Turhan Kitabevi, Ankara.
- Kaplan, A ve Örucü, Ö. K. 2019. Burdur Gölü ve Çevresinin Peyzaj Değerleri Açısından Turizm Potansiyelinin Belirlenmesi. *Mimarlık Bilimleri ve Uygulamaları Dergisi, MBUD, 2019, 4(2)*, 105-121.
- Karafaki Çetinkaya, F. ve Yazgan, M. 2012. Kırsal Turizm Kavramsal Yaklaşım, Kırsal Turizmin Önemi ve Etkileri. *IJSES, Uluslararası Sosyal ve Ekonomik Bilimler Dergisi*, 2(2), 55-58.
- Kaupilla, P., Saarinen, J., and Leinonen, R. 2009. Sustainable Tourism Planning and Regional Development in Peripheries: A Nordic View. *Scandinavian Journal of Hospitality and Tourism*, 9(4), 424–435.
- Kaya Köşklük, N. 2016. Kırsal Mimarlık Mirasının Korunmasında Turizmin Rolü: Cumalıkızık Köyü Örneği. *Ege Mimarlık*, Ocak 2016, 28-31. [Online] <http://egemimarlik.org/92/7.pdf>> Erişim: 13.04.2020.
- Komppula, R. 2014. The Role of Individual Entrepreneurs in The Development of Competitiveness for a Rural Tourism Destination- a Case Study. *Tourism Management*, 40, 361–371.
- Lane, B. 1994. What is Rural Tourism? *Journal of Sustainable Tourism*, 2(1-2), 7-21.
- Ömer Battır Arşivi, 2018.
- Ovalı Kısa, P. 2007. Kitle Turizmi ve Ekolojik Turizmin Kavram, Mimari ve Çevresel Etkiler Bakımından Karşılaştırılması. *Megaron, YTÜ Mimarlık Fak. Dergisi*, Cilt 2, Sayı 2, 64-79.
- Ovalı Kısa, P. ve Tachir, G. 2015. Eko-destinasyon Olarak Santorini ve Ekolojik Turizm Potansiyelleri. *Tasarım Kuram Dergisi*, Sayı 20, Aralık 2015, 35-51.
- Pesonen, J., Komppula, R. Kronenberg, C. and Peters, M. 2011. Understanding the Relationship Between Push and Pull Motivations In Rural Tourism. *Tourism Review*, 66 (3), 32- 49.
- Petrović, D. M., Vujko, A., Gajić, T., Vuković, B. D., Radovanović, M., Jovanović, J. M. and Vuković, N. 2018. Tourism as an Approach to Sustainable Rural Development in Post-Socialist Countries: a Comparative Study of Serbia and Slovenia. *Sustainability*, 10, 54.
- Roberts, L., and Hall, D. (Eds.). 2001. *Rural Tourism and Recreation: Principles to Practice*. CABI.
- Şarkaya İçellioğlu, C. 2014. Kent Turizmi ve Marka Kentler: Turizm Potansiyeli Açısından İstanbul'un Swot Analizi. *İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı: 2014 / 1, 37-55.
- Saxena, G. and Ilbery, B. 2008. Integrated Rural Tourism, a Border Case Study. *Annals of Tourism Research*, 35(1), 233-254.
- Serdaroğlu Sağ, N. 2017. Turizm Yatırımlarının Gerçekleştirilebilmesine İlişkin Yapılması Gerekenler. (Ed.) Tekocak, M. ve Yıldız, E.: 1. Ermenek Kültür ve Turizm Çalıştay Raporu (4-5 Haziran 2016).
- Serdaroğlu Sağ, N., Yıldız, E. ve Sağ, M., A. 2007. Ermenek in the Context of Articulation Problem. *Livenarch III, Livable Environments and Architecture*. International Congress, Volume II, Trabzon 2007, 451-462.
- Sharpley, J. 1997. *Rural Tourism an Introduction*. International Thomson Business Press. 1-165.
- Sharpley, R. 2002. Rural Tourism and The Challenge of Tourism Diversification: The Case of Cyprus. *Tourism Management*, 23, 233–244.
- Taşçı, A.D.A. 2011. Destination Branding and Positioning. In Y.Wang, A. Pizam (Eds.), *Destination Marketing and Management: Theories And Applications*, 113-129.
- Tuğlacı, P. 1985. *Osmanlı Şehirleri*. İstanbul 1985, 122.
- United Nations World Tourism Organisation (UNWTO) 2013. *World Tourism Barometer – Tourism Trends and Marketing*, Madrid.
- URL-1. http://cografyaharita.com/haritalarim/41_karaman_ili_haritasi.png> Erişim: 30.04.2020
- URL-2. http://ermenek.bel.tr/Cografi_Konum_ve_Ulasim-2083-2043> Erişim: 30.04.2020
- URL-3. <http://ermenekilcesi.blogspot.com.tr/2010/03/foto-ermenek-ilcesi-merkezi.html>> Erişim: 30.04.2020
- URL-4. <http://www.medyaermenek.com/2016/01/sbide-antik-kenti-ermenekte-mutlaka.html>> Erişim: 06.07.2017

URL-5. <https://biruni.tuik.gov.tr/medas/?kn=95&locale=tr> Erişim: 29.04.2020

Wang, Y. and Fesenmaier, D. 2007. Collaborative Destination Marketing: A Case Study of Elkhart County, Indiana. *Tourism Management*, 28(3), 836-75.

Wilson, S., Fesenmaier, D.R., Fesenmaier, J. ve Van Es, J.C. 2001. Factors for Success in Rural

Tourism Development. *Journal Travel Research*, 2001, 40, 132–138.

Yaldız, E. 2017. Ermenek Turkuaz Gölü Sürdürülebilir Turizm Potansiyeli; Mimari Karakterler ve Mevcut Olanakların değerlendirilmesi. (Ed.) Tekocak, M. ve Yaldız, E.: 1. Ermenek Kültür ve Turizm Çalıştay Raporu (4-5 Haziran 2016), 79-98.

